

**ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ГЕОРЕГІОНАЛЬНИХ ВЕКТОРІВ
МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПОТОКІВ**

Румянцев А.П.

д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу
Інституту міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

Яремович П.П.

к.е.н., доцент кафедри «Економіки та менеджменту»
Університету сучасних знань

У сучасних умовах серед провідних особливостей розвитку світової економіки слід виокремити сутнісні зміни міжнародних господарських зв'язків, які зумовлені фундаментальними технологічними інноваційними зрушеннями глобального масштабу. Інноваційні зрушення стимулюють людство рухатись вперед пришвидшеними темпами. Кожний новий винахід штовхає цивілізацію вперед, спонукаючи змінюватись виробника продукції, споживача товарів і послуг. Звичайно такі зміни відбуваються не із-за поодиноких винаходів. Це результат системних змін цілого комплексу винаходів, до яких, безумовно, відноситься діджиталізація – попередник четвертої промислової революції.

На думку експертів, діджиталізацією прийнято називати оцифрування інформації. Вона дозволяє швидко опрацювати великий масив інформації за короткий термін часу, що суттєво спрощує і прискорює роботу тієї чи іншої галузі економіки, зокрема, міжнародні торговельні відносини. На наш погляд, для ефективної трансформації міжнародних торговельних потоків діджиталізація має вплинути на реорганізацію таких її складових.

По-перше, кадрову політику. Не можливо імплементувати процес діджиталізації у зовнішньоекономічні зв'язки торговельних компаній без нагальної теоретико-практичної підготовки працівників митних органів, державних інспекцій, фінансових установ, міжнародних перевізників, митних брокерів, юристів тощо. На кожному етапі ланцюжка руху міжнародних торговельних потоків знаходиться той чи інший фахівець, дії якого направлені на їх безперебійний транспортно-логістичний рух. Відсутність знань та досвіду працівника в одній із складових ланцюжка призведе до суттєвих фінансових втрат учасника

зовнішньоекономічної діяльності, його конкурентоспроможності на світовому ринку.

У зв'язку із важливістю професійної підготовки кадрів сьогодні приділяється окрема увага HR-діджиталізації управління персоналом підприємств. При цьому, одним із головних завдань є зниження часового, емоційного, стресового навантаження безпосередньо на самих фахівців з пошуку персоналу. Для цього визначено такі інструменти HR-діджиталізації, як система управління кандидатами Applicant Tracking System (ATS) та система управління навчанням LMS Learning Management System (E-learning). На нашу думку, діджиталізація процесів взаємодії HR з потенційними працівниками компаній-учасників міжнародних торговельних відносин сприяє оптимізації умов їх найму.

По-друге, для того, щоб діджиталізація стимулювала розвиток міжнародних торговельних відносин, варто вже сьогодні імплементувати її в бізнес-процеси на мікрорівні. Всім підприємствам, задіяним у зовнішньоекономічній діяльності, потрібно оцифрувати всю інформацію, що має до неї відношення, зокрема, це оплата коштів по міжнародному господарському контракту, розмитнення товарів, послуги державних фіто санітарних служб, митних брокерів, перевізників. Важливим у цій структурі є те, що працівники компанії одночасно мають доступ до усього транспортно-логістичного ланцюжка, можуть в режимі online інтегрувати дані в інформаційні систему всіх її учасників, вносячи корективи за потреби. Враховуючи те, що у вітчизняній економіці сучасні інформаційні технології набувають всеохоплюючого характеру, показують стабільну динаміку росту, вітчизняний бізнес має всі підстави для того, щоб процеси діджиталізації увійшли у його повсякденну господарську діяльність.

По-третє, важливим аспектом функціонування компанії є стратегічне визначення руху її торговельних потоків. Процеси діджиталізації сприяють пошуку нових ринків збуту товарів, швидкому обміну інформацією, теоретичному вивченню структури світових ринків, їх аналітичному аналізу. При цьому, потративши кошти на дистанційні маркетингові дослідження, компанія може помилитись у своїй стратегії виходу на зовнішні ринки, не врахувавши людський фактор. Усі комп'ютерні програми, інформацію для всіх видів і типів електронних пристроїв збирає і задає людина. Тому варто приділяти увагу і візуальним дослідженням працівників компанії, дослідження яких можуть стати вирішальними в прийнятті рішення виходу на той чи інший товарний ринок, передусім, ринок інформаційних технологій, який, на думку експертів, до 2025 р. принесе компаніям від 4 до 11 трл. долл. США додаткового прибутку, а кількість комунікаційних пристроїв

підключених до мережі віртуальної торгівлі сягне понад 75 млрд. шт. у порівнянні з 23 млрд. у 2018 р. [1].

Важливим вектором розвитку міжнародних торговельних потоків є діджиталізація вітчизняної транспортно-логістичної інфраструктури. Володіючи мережею міжнародних господарських логістичних комплексів, що входять до структури міжнародних транспортних коридорів, Україна має перейняти досвід порту Роттердам, що є лідером ІТ-рішень у перевалці вантажів, та сам виробляє програмне забезпечення для свого функціонування. Нашій країні варто звернути увагу на розвиток своїх морських портів, вдосконалити або навіть змінити організаційну структуру управління, власністю, чітко визначитись із товарною номенклатурою, побудувати під'їзду дорожню інфраструктуру, проводити піар-акції з метою залучення нових товарних потоків.

Світовий досвід вказує на те, що діджиталізація транспортно-логістичної інфраструктури здатна забезпечити економічне зростання не лише цієї галузі, а й створити синергетичний ефект розвитку інноваційної, технологічної, соціальної, інтелектуальної галузі. Тому на європейському ринку сьогодні домінує ідея єдиного цифрового ринку, ємкістю понад 6 млрд. зв'язків в Інтернет-мережі. На думку експертів, в разі припинення процесів діджиталізації у ЄС щороку втрачатиметься майже 600 млрд. євро. [2].

Варто зазначити, що діджиталізація виробничих процесів, організації руху торговельних потоків, міжнародної торгівлі в цілому пов'язана з суттєвими ризиками. Для країн світової спільноти, що за останню чверть століття здійснили перехід до ринкової економіки, у глобальному контексті фундаментальних структурних змін в економіці відкриваються безпрецедентні можливості й колосальні ризики інформатизації суспільства. Реалізація можливості в разі успіху вирватися в лідери світового розвитку, як це демонструють Китай, Республіка Корея та деякі інші країни Східної Азії, потребують цілеспрямованої державної політики розвитку та активне впровадження інноваційних технологій на всіх рівнях суспільства. Ризики ж пов'язані не лише з можливими помилками, але насамперед з відсутністю належної реакції суспільства, влади та бізнес-еліт на нові вимоги часу [3].

На думку експертів діджиталізація суспільства сьогодні є і однією з суттєвих перешкод бізнес-процесів. По-перше, для всіх типів і видів комунікаційних пристроїв потрібна електроенергія, відсутність якої призводить до повного вимкнення усіх пристроїв. Припустимо, на митному переході між Україною та Польщею сталось вимкнення

електроенергії, аварійні генератори не дають достатньої потужності, або зовсім не працюють. Така ситуація призведе до повної зупинки руху міжнародних товарних потоків, оскільки всі процеси митного оформлення вантажів діджиталізовано.

Прикладом такої залежності є відключення електроенергії на 0,7 с. у 2010 р. на підприємстві мікрочіпів Toshiba, що призвело до зупинки виробництва і пошкодження 20 % продукції. Тому всі стратегічні об'єкти повинні бути оснащені альтернативними джерелами енергетики – вітряками, сонячними батареями [4].

По-друге, важливим аспектом ризику є кібератаки на стратегічні державні й приватні об'єкти, компаній-учасників міжнародних торговельних відносин. Сьогодні корпоративні мережі, оргтехніку можна заразити вірусом або зламати. Перебій в роботі, повна зупинка їх функціонування призводять до великих фінансових втрат, суттєво впливають на конкурентоздатність продукції, послуг. Тому захисту інформаційних систем варто приділяти особливу увагу, застосовувати антивірусні програми, проводити навчальні заходи для працівників.

По-третє, самим важливим аспектом діджиталізації українського суспільства сьогодні, на наш погляд, є відсутність інноваційної інформаційно-технологічної інфраструктури. Для його ефективно діджиталізації потрібна державна підтримка усієї інформаційної галузі, пошук неординарних рішень її розвитку, вивчення і впровадження на теренах України всього світового досвіду діджиталізації.

Висновок. Діджиталізація є об'єктивним чинником розвитку країн світової спільноти. Сучасні комунікативні пристрої дозволили людству цілодобово спілкуватись, обмінюватись інформацією, співпрацювати, торгувати находячись на різних континентах. Сьогодні не є проблемою переорієнтувати міжнародний товарний потік або послугу з континенту на континент, від клієнта до клієнта в режимі online. Враховуючи сучасні інноваційні підходи до проведення розрахункових банківських операцій, вирішення транспортно-логістичних завдань потрібно зазначити, що діджиталізація сьогодні суттєво впливає на раціональну трансформацію міжнародних торговельних потоків, їх георегіональний та міжконтинентальний розвиток.

Список використаних джерел:

1. World Bank Open Data. Free and open access to global development data // The World Bank. URL: <http://data.worldbank.org/>.
2. Правове забезпечення здійснення державної політики з реконструкції економіки : монографія / за заг. ред. В. А. Устименка //

НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. 160 с.

3. Структурні трансформації у світовій економіці: виклики для України // Центр Разумкова. Видавництво «Заповіт», 2017. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2017_svit_ecovom_Annotation.pdf.

4. Чем опасна диджитализация производства // Команда Orange. 2018. URL: <https://www.orange-business.com/ru/blogs/didzhitalizatsiya-proizvodstva>.